

Risicoperceptie

Tjabe Smid

*Zijn jullie nu
zo dom of ben
Ik nu zo slim?*

RIVM vindt bewijs: vuile lucht kost Nederlanders levensmaanden

Wim Köhler | 12 maart 2015

Schattingen van het aantal vroegtijdige doden door luchtvervuiling in Nederland lopen uiteen van **6.700 tot 12.900 per jaar**.

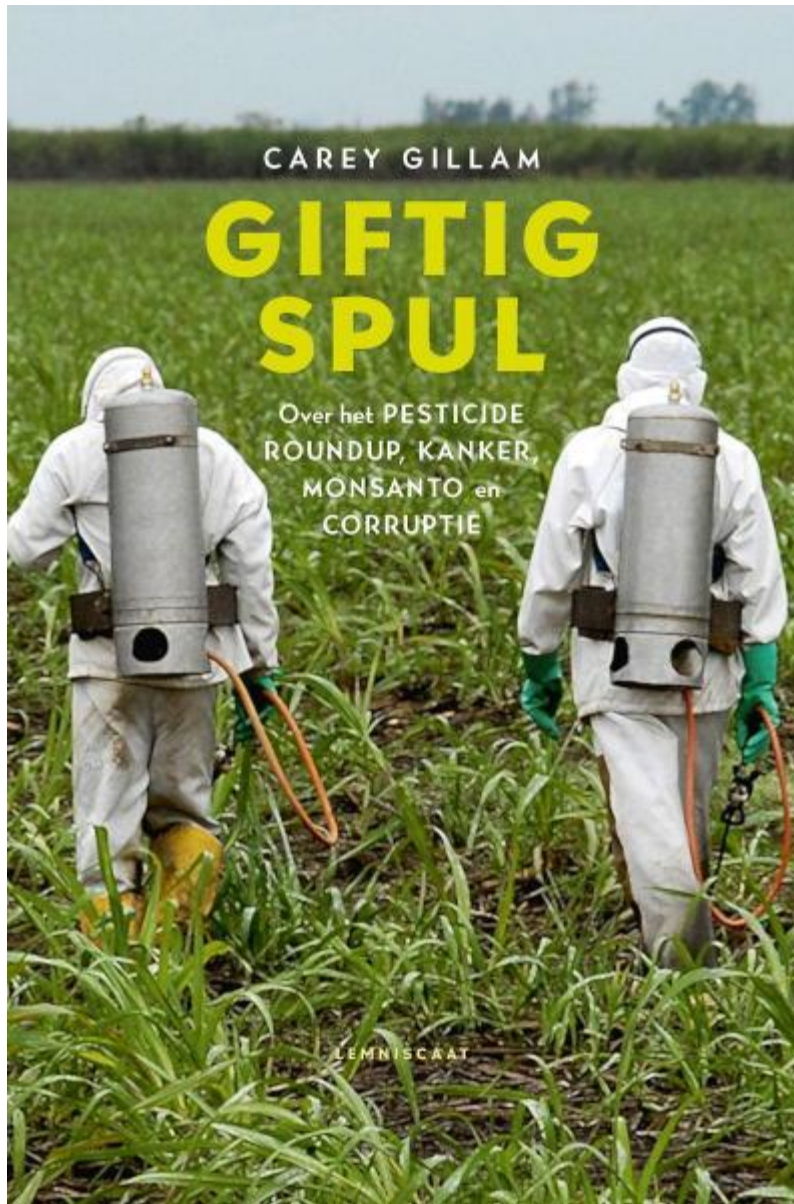

298 (193 NL) doden in 2014

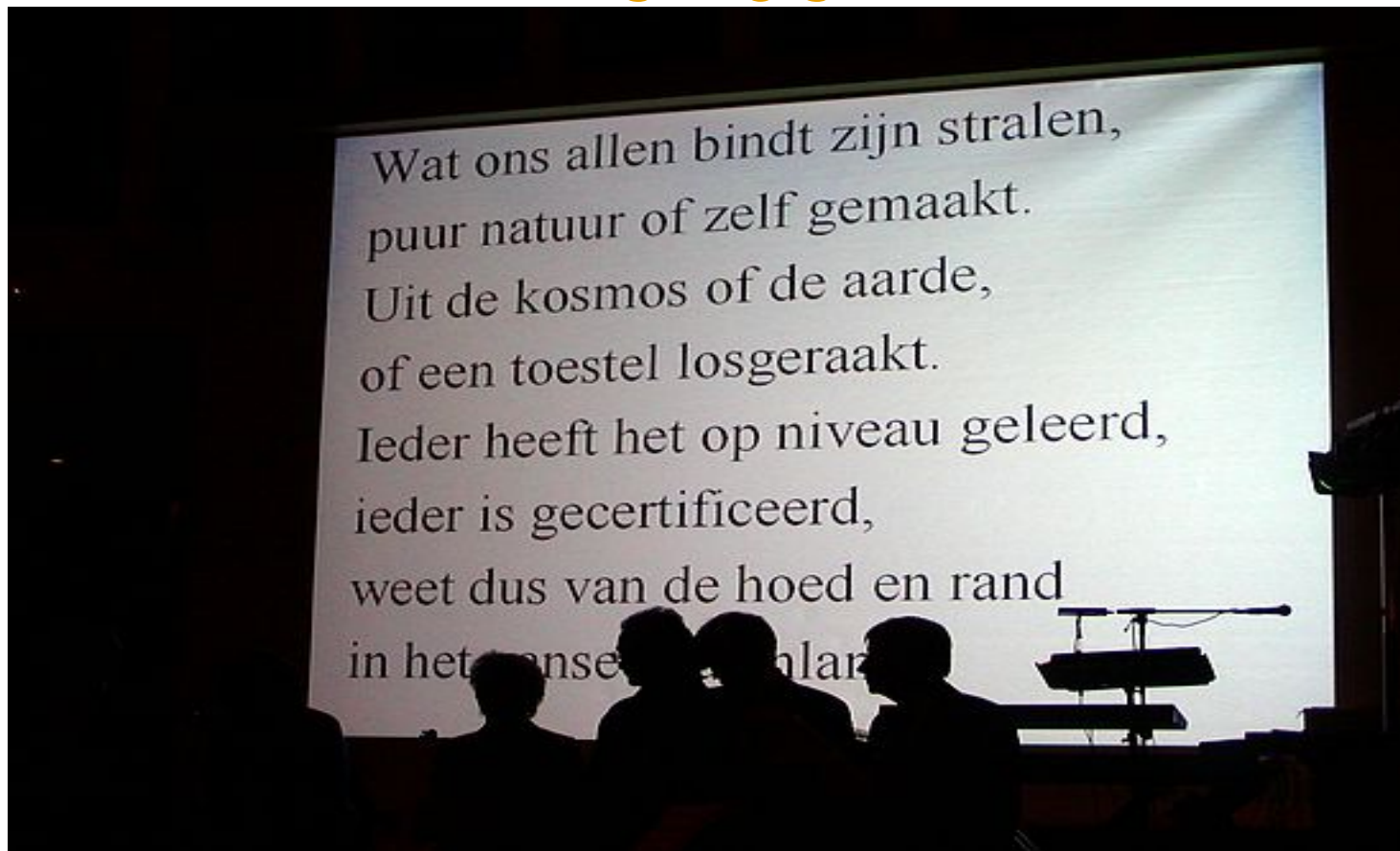

leder jaar 600 + doden

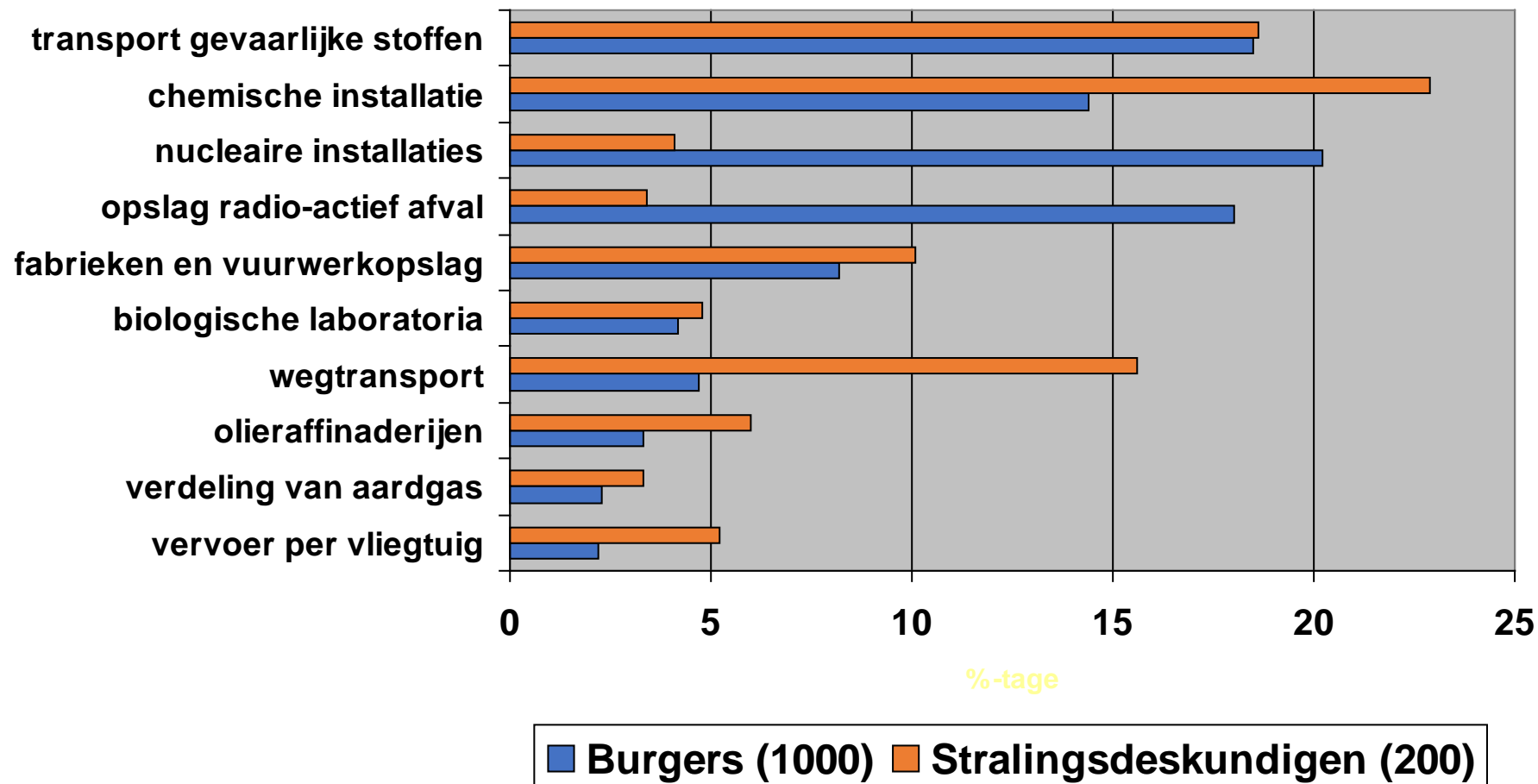

Experts: Nederlandse Vereniging voor Stralingshygiëne

Grootste kans op een ramp?

Risicoperceptie

- Experts en publiek verschillen in hun beleving van risico's
- Experts evalueren kwantitatief
- Leken (=werknemers) evalueren meer intuïtief
- Maar niet at random!
- Managers en politici doen beide

Psychologie (van risicoperceptie)

Onveilig gedrag is logisch

Risico's onderschatten is normaal

Tenzij de perceptie wordt gecorrigeerd

- door waarneming
- door angst en onbekendheid
- of door analytisch denken

Intuïtie 'overschat' risico als

1. Gevolgen groter zijn (vooral catastrofaal) en onherstelbaar
2. Gevolgen later optreden
3. Gevolgen onbekend zijn
4. Eerdere calamiteiten zijn gebeurd
5. Sensorische waarneembaarheid slecht is
6. Het risico 'man made' is
7. De intentie schadelijk is
8. Er minder voordelen zijn
9. Er minder persoonlijke controle is
10. Experts elkaar tegenspreken
11. Er minder vertrouwen is in verantwoordelijken
12. Er meer maatschappelijke/media aandacht is

O.a. Slovic et al 1987

Beleidsproblemen kunnen ook op dergelijke

kenmerken worden beoordeeld, zoals:

- natuurlijke oorzaken versus menselijk handelen;
- (on)omkeerbaarheid (van de activiteit, van de schade);
- mate van (on)vrijwilligheid;
- vertrouwd en bekend versus ongrijpbaar en afschrikwekkend;
- mate van beheersbaarheid; catastrofepotentieel; de mate van maatschappelijke ontwrichting;
- mate waarin zich gevolgen voor toekomstige generaties kunnen voordoen (invloed op de voortplanting, de toekomstige leefomgeving van onze kinderen);
- mate van rechtvaardigheid (o.a. in relatie tot geografische, sociaaleconomische en demografische verschillen).

Gevolgen groter en onherstelbaar

Verlate gevolgen

- Meer angst voor (onzekere) verlate gevolgen
- (contextafhankelijk)

Onbekende gevolgen

- Onbekend maakt gevreesd

Eerdere calamiteiten

- Risico wordt groter ingeschat als het eerder mis is gegaan
- Vooral als men slachtoffers kent
- En dat kan ook via de media zijn

Man-made risico's

- Meer angst voor *man-made* risico's dan voor natuurlijke risico's

Sensorische waarneembaarheid slecht

- Bijvoorbeeld chemische stoffen zonder geur
- Infectierisico
- Maar vooral allerlei straling

Schadelijke intentie

Minder voordelen

- Bijvoorbeeld ploegendiensttoeslag

Onvrijwillig en minder controle

- Bv roken vs chemische blootstelling
- Liever zelf aan het stuur

Communicatie

1. Gevolgen groter zijn (vooral catastrofaal) en onherstelbaar
2. Gevolgen later optreden
3. Gevolgen onbekend zijn
4. Eerdere calamiteiten zijn gebeurd
5. Sensorische waarneembaarheid slecht is
6. Het risico 'man made' is
7. De intentie schadelijk is
8. Er minder voordelen zijn
9. Er minder persoonlijke controle is
- 10. Experts elkaar tegenspreken**
- 11. Er minder vertrouwen is in verantwoordelijken**
- 12. Er meer maatschappelijke/media aandacht is**

Experts spreken elkaar tegen

ctgb

Waarom zijn het IARC en de EFSA tot tegenstrijdige conclusies gekomen?

EFSA heeft samen met experts van de lidstaten en experts van het IARC, WHO, USEPA en ECHA de IARC-monografie en meer in het algemeen de eventuele kankerverwekkende eigenschappen van **glyfosaat** in detail besproken. De conclusie van de EU-vertegenwoordigers was: 'Based on a weight of evidence approach, the evidence does not support classification with regard to carcinogenicity, (one minority view)'. Deze vergadering geeft ook een beeld van wat ten grondslag ligt aan de uiteenlopende visies van.....

N.B. Het publiek bepaalt wie de expert is

Vaccineren is een keuze én eigen verantwoordelijkheid. **Laat u informeren over vaccineren.** Lees de bijsluiter!

NVKP
Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken

Je zoekterm Zoek

Contact | Aanmelden nieuwsbrief | Inloggen

Ziekten en vaccins | Ouders | Professionals | Veelgestelde vragen | Behandelaars | Over NVKP | Webshop

Vaccineren is een keuze

Hoe kom ik als ouder tot een verantwoorde keuze voor mijn kind?

[Lees meer over uw keuzemogelijkheden](#)

Binnenkort op reis

Gaat u binnenkort op reis en zit u met de vraag of u voor deze reis wel of niet wilt vaccineren?

[Lees meer over reisvaccinatie](#)

Ziekten en vaccins

Een overzicht van de meest voorkomende ziekten, vaccins en bijsluiters (kennisbank).

[Meer info over ziekten, vaccins en bijsluiters](#)

Over NVKP

De Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken (NVKP) is een vereniging van ouders en behandelaars, opgericht in 1994 om heldere, objectieve, actuele en wetenschappelijk onderbouwde informatie te verschaffen over ziekten, vaccins, verschillende keuzemogelijkheden en behandelingsmogelijkheden bij vaccinatieschade. Wees kritisch, stel vragen. Vaccineren is een keuze, uw keuze, geen plicht én is op eigen verantwoordelijkheid. Lees altijd de bijsluiter, informeer u over mogelijke bijwerkingen van vaccinaties!

Veelgestelde vragen

De NVKP heeft eigen antwoorden geformuleerd op al eerder gestelde 49 vragen en antwoorden van het RIVM. De NVKP heeft daar een aantal extra vragen en antwoorden aan toegevoegd.

Op actuele vragen over **BMR, HPV en**

Vertrouwen in verantwoordelijken

Maatschappelijke/Media aandacht

Scenario: terreur

Gevolgen groter en onherstelbaar	+ +
Gevolgen treden later op	- -
Gevolgen onbekend	- -
Eerdere calamiteiten	+ + +
Sensorische waarneembaarheid slecht	-
Risico <i>Man made</i>	+ + +
Schadelijke intentie	+ + +
Minder persoonlijke voordelen	+ + +
Minder persoonlijke controle	+ +
Experts spreken elkaar tegen	+
Minder vertrouwen in verantwoordelijken	0
Maatschappelijke/media aandacht	+ + +

Luchtverontreiniging

Gevolgen groter en onherstelbaar	+ +
Gevolgen treden later op	+ +
Gevolgen onbekend	- -
Eerdere calamiteiten	- -
Sensorische waarneembaarheid slecht	0
Risico <i>Man made</i>	+
Schadelijke intentie	- - -
Minder persoonlijke voordelen	-
Minder persoonlijke controle	+ +
Experts spreken elkaar tegen	-
Minder vertrouwen in verantwoordelijken	-
Maatschappelijke/media aandacht	-

Glyfosaat en andere middelen

	voeding/ milieu
Gevolgen groter en onherstelbaar	0
Gevolgen treden later op	+ +
Gevolgen onbekend	+ +
Eerdere calamiteiten	-
Sensorische waarneembaarheid slecht	+ +
Risico <i>Man made</i>	+ + +
Schadelijke intentie	- -
Minder persoonlijke voordelen	+ + +
Minder persoonlijke controle	+ + +
Experts spreken elkaar tegen	+ + +
Minder vertrouwen in verantwoordelijken	0
Maatschappelijke/media aandacht	+ +

Glyfosaat en andere middelen

	voeding/ milieu	arbeid
Gevolgen groter en onherstelbaar	0	+ +
Gevolgen treden later op	+ +	+ +
Gevolgen onbekend	+ +	0
Eerdere calamiteiten	-	-
Sensorische waarneembaarheid slecht	+ +	- -
Risico <i>Man made</i>	+ + +	+ + +
Schadelijke intentie	- -	- -
Minder persoonlijke voordelen	+ + +	0
Minder persoonlijke controle	+ + +	- - -
Experts spreken elkaar tegen	+ + +	- -
Minder vertrouwen in verantwoordelijken	0	0
Maatschappelijke/media aandacht	+ +	- -

Samengevat

- Voor sommige risico's zijn we overbezorgd
- Voor andere risico's zijn we veel te weinig bezorgd
- De mogelijkheden van communicatie zijn beperkt
- Maar we hebben weinig keuze

Kamer wil aparte minister van Veiligheidsgevoel

'Schijnveiligheid mag wat kosten'

2 september 2016 door Rudolf Julius en Jop Eikelboom

Een ruime meerderheid van de Tweede Kamer wil dat er in het volgende kabinet een aparte minister van Veiligheidsgevoel komt. Volgens de partijen is het veiligheidsgevoel te belangrijk om slechts een dossier op het bordje van een drukke minister te zijn.

Terwijl de veiligheid in Nederland toeneemt, neemt het veiligheidsgevoel af. VVD-Kamerlid Ockje Tellegen: "Nederlanders vinden hun gevoel veel belangrijker dan feiten. Als politiek moeten wij daarnaar luisteren en veel meer aandacht besteden aan het veiligheidsgevoel. We zien dat de minister van Veiligheid en Justitie zich nu vooral bezighoudt met veiligheid en justitie. Dat moet veranderen."

Wat nu?

- Discussie met 'de samenleving' is geen panacee
- Ga zeker niet in discussie met de alarmisten maar richt u op de twijfelaars

